

کچھ و تو

ناپ تول

لکوک : بشیر احمد بگٹی

وفاقی حکومت پروانگ وزارت نصابی بہرہ نمک و گوں

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کچ و تور

پروفیسر شکر اللہ

مکندو چاکندخ

آغا میر نصیر خان : عزیز محمد گجی
حاجی عبدالغفور بلوچ : اوزر سابدی

بلوچ ایڈمیٹوٹ

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کوٹہ

بلوچی اکیڈمی کوٹہ	چھاپ کنوڑ
قلات پرنٹنگ پریس - کوٹہ	چھاپ جاہ
۱۹۸۲	سرمی دار
یک ہزار	سیکڑ
۴ روپے	بہا
محمد عارف	کتابت

پکچ و تور

پکچ و تور و گزر

یک زمانے ات کہ انسان و دل و تہا پکچ و تور و
 جیال دے نہ ات۔ اسل و ہاں وخت و انسان و
 رھن ہنخوش ات کہ آہنی و پکچ و تور ڈولیں
 شے و پکچ بر گزر دے نہ دیش۔ وخت شے گوزانا
 او ہمیشی پھجی و انسان دے شے مٹان و۔ آہنی و
 و غار آنی تہا رھن اشتو داہ او کساں کسائیں و سم
 ٹاہینو آہنان تہا آبات بیشہ مہینگا آہنی و شہری زندہ
 تک و کام ہمیشہ۔

اے نرضیں زند و انسان و زند بود، وریغ پجرغ او

پرشیغ و وڑو ڈول دے بدل کنگنت۔ کار بار بوآن بیشہ

اد مخلوق ء آہتی نیام ء گرو و دے بنا کتہ - مردم ء
 را دنی او دنی نوع ء مردم آنی گزر ء شے آنی بہا
 گریغ ء خاطر گوں دوہی مردم آن روغنی کپت - مے
 گوہرا تہ نخدی دے است انت او پکچ و تور ء ورو
 ڈول ہم است انت - آن مردم آن ء نہ نخدی ء
 است اث او نہ پکچ و تور ء ورو ڈول اے ہا کہ
 آن مال ء بدل ء مال ء دیغ گریغ کرت - اغر کے ء
 گوں گندیم است انت تہ آئی ء گندیم دات او شہ
 دوہی مومے ء تیل آوڑت - کسے ء گوں گزہ است
 انت تہ آئی ء یک موچی ء شہ گزہ دیغ ء بدل ء
 چوٹ آوڑت - بہنوں زند ء تیوگیں کار بار جنس ء بدل
 ء جنس ء ہے ورو ڈول ء سرا هلغ ء اث - کم
 کمی ء کارو گزرانی شہا دیروی بی آن ء شہتہ -
 بزاں مردم آن سوذا گری بنا کتہ - گراں بہا این گزہ
 دات آوانی بدل ء اسپ بہا گپت انت - اسپ

آن ہر سی و شت او اسپ بہا کُنتت او آمانی بداء
 گہہ و سہت یا دگہ جوانین شئے و گپتہ اے ڈولیں
 دیشخ برگ و مٹ و سیٹ گشتت۔ مئے زمانہ و مے
 بازیں ملک وٹی گزر و شئے آن و شہ یک دوہی و
 مٹ و سٹ و ذریعہ و گر انت۔

مٹ و سٹ و ہے ڈول آن زمانہ و پ سوڈاگر
 آن اکر مشکل نہ یث۔ پریس مردم و پ ہا مشکل اٹ۔
 او مروشی ہم ہے وٹ بیٹ بی کہنیں وخت آنی ٹوک
 انت کہ یک موچی مے ہتیں جوڑہ چوٹ زیریٹ شہ
 لوغ و در کیت کہ آدانی بدل و لپک و پ جبر بہ
 گیرت یا بہ درغ و گندیم یار تیل و دھاڈ پر آہنی و ہے
 ڈولیں مردم نہ ات کہ آہنی و چوٹ گزر بنت۔ او موچی
 چوٹ آن بغل و جھتی و ہورگیں دست آن گڑدیش لوغ و
 واٹر بیٹ۔ ہے حال آہن گر و بیٹ بزاں ہے رنگیں
 شئے ہم بیشتت کہ آدانی لوٹ سک کم بیٹ ہے وٹیں

شے آنی جوڑ کنوہاں پہ انگتہ گیش مشکل بیٹ۔ ہے مشکل ء
 را دیشو معلوق ء ہمیشی گیشینگ ء گنرتی کتہ۔ آداں لوٹ
 ات کہ گوں آداں ہنجوشیں لس لوٹ شے سے بہ بی کہ آئی
 ذریعہ ء آن ہر شے ء کہ بہا گریغ بہ دہنت۔ آسانی د
 گیت بہ کفنت۔ انسان ء ہے ہر شے ء کہ بہا گریغ بہ
 دہنت۔ آسانی ء گیت بہ کفنت۔ انسان ء ہے گزر زر ء
 پیلہ کتہ۔

زر (سکہ) ء جوڑ بیغ ء رند انسان ء سوچ کتہ بی
 کہ آن زر ء بدل ء کہ ہماں سے آن بہا گیشٹ۔ آن
 ہم آئی ء را پہ حسابے ء بہ رسنت۔ لیکوی شے آن ء
 تہ لیک آن گر انت پر تور ء را چوں معلوم بہ کفنت۔
 آخر زر داتہ ایں۔ مال ہم ہے رد ء پیلہ ای ء بہ ریشٹ۔
 ہے جیال کچ دتور ء وڈو ڈول ء سوب بیٹہ او مروشی
 یوگیں دینا ء ملک آنی تھا ہے وڈو ڈول کارمزا انت۔
 اول سرا ہر ملک ء جتا جتا میں زر و جتا جتا میں کچ و

تور و ڈول کار مزد شنت - پر یک مدت اے ء ش
 جہد بیٹئیں کہ کلئیں ملک پرچ و تور ء یک و ڈول ء و رواج ء
 (زورنت) - من فرانس ء پرچ و تور ء یک و ڈول

پیشا شہ کار مزدات ایشی ء رگی و ڈریا اعشاری نظام گشتت ہے
 نظام ء را بین الاقوامی (میان استمانی) و ڈول ڈول ہراں نظام کنغ
 پیسلہ کنغ پیشہ - فرانس ء حکومت ء مرکز پیرس تنہائیں - پیرس
 ء زریخ ء یک ڈیہہ اے - ایشی نام سے ورہ آیں - مس
 سے ورہ ء بازیں ملکانی نمائندہ (مردم) ۲۰ مئی ۱۸۷۵ ء
 ء پرچ بیٹہ غنت و یک گل (انجمن) ء جوڑ کھڈیش - اے
 گل ء نام "پرچ و تور ء میان استمانی گل" ایر کنغ بیٹہ ہے
 گل رگی (اعشاری) و ڈول ء باردا پیسلا حان کنانہ پھڈاغیں (کنغیں)

ٹکی و ڈول چھے ایں؟

عربی زوان ء عشرہ، ده (۱۰) ء را گشتت - ہے ڈولا
 ہے زوان ء یک دو نہی لوظ اے استیں - عشر، عشر ء

مطلوبین، دہمی بہر، اگر بازیں، عشر، بنت، تہ گڑما گشوں، اعشار،
 بزاں، اعشار، عشر، جمع، این، ہکی، ورو ڈول، اعشاری نظام
 گشت پچھے کہ ہے وٹ و ڈول، کچ و تور، پ

کار آدھیں وٹ و نشانان میں بنیات وہ یا دہمی بہر
 ایریں۔ اغما کلاں شہ کھانیں وٹ و شہ کلاں شہ مزین
 وٹ پلوا بروں، تہ ہر مزین وٹ اثر، نزیخیں کھانیں
 وٹ و شہ وہ ہانکر مزین بی۔ ہے ڈولا اغما کلاں شہ
 مزین وٹ و شہ کلاں شہ کھنیں وٹ پلوا بروں، تہ ہر
 کھنیں وٹ وھدی نزیخیں مزین وٹ و دہمی بہر بی۔ مثال
 گندے۔

ہکی ورو ڈول (اعشاری نظام) ویک تورے، گرام، این۔
 گرام گشیکہ یک ماشہ و براوریں۔ ہکی (اعشاری) توران اے
 بنیاتی (بجاہی) حیثیت (ہند) و داری۔ کلاں شہ کھنیں وٹ و
 ملی گرام گشت۔

بیائے میں مثالان گندوں۔

۱۰ ملی گرام = اسنٹی گرام

۱۰ سنٹی گرام = ۱ ڈیسی گرام

۱۰ ڈیسی گرام = ۱ گرام

۱۰ گرام = ۱ ڈیکہ گرام

۱۰ ڈیکہ گرام = ۱ ہیکٹوگرام

۱۰ ہیکٹوگرام = ۱ کلوگرام

سری سطرء کہ ہاں تورنت ، بزاں ملی گرام و سنٹی گرام ،
ہمشاں نیں سراغہ دھیان ءِ دوں (سوچ و بچارا کنوں) تہ
اے مٹھوک پدھر بی کہ ملی گرام ءِ تزیجی مزینں تور سنٹی گرام
آہنی (ملی گرام) ءِ دہ ہمانکر مزینں - ایشی الٹ بزاں پٹھانی ءِ
گدوں تہ سہرابی کہ سنٹی گرام ءِ نزیجینں کھنیں تور ملی گرام
آہنی (سنٹی گرام) ءِ دہی بہریں - گڑھے نقشہ ءِ گدے کہ چکڑ
چکس) جوآنی ءِ گو بہمشی تھا دہ (۱۰) ءِ لیکو (نمبر) کارا پھیزاغبین
اشی سمیٹ (مقابلہ) ءِ بیائے نیں و ہزی کہنیں پرک و تورء
وڑ و ڈولان ءِ گدوں۔

۸ رتی = ۱ ماشہ

۱۲ ماشہ = ۱ تولہ

۵ تولہ = ۱ شارک (چھٹانک)

۴ شارک (چھٹانک) = ۱ پاؤ (پاؤنڈ)

۲ - پاؤنڈ = ۱ سپر

۲۰ - سپر = ۱ منبرٹ

اے توڑاں نیں پھجی ایں لیکو رہندسہ - لمبر (آں نیں گندھاء
گو سماکھوی کہ اے پوج خاصیں وڑو ڈوے ء گو گشین
کنغ لڑیثہ عننت ۸ - ۱۲ - ۵ - ۲ - ۲ - ۱۰ ء پوج ترتیب (جو آہنہ)
نیستیں - ٹکی وڑ ء چرٹوئیں وہ (۱۰) ء لیکو (لمبر) نیاہ ء پھینڈین
نیں پرشوا اے پلہ بیٹخ سنبھاو آسان ییشہ بی کہ اعشاری نظام ء
اعشاری پھجے گشتت - ۱۰ (دہ) ء ہے لیکو چرٹوئیں خاص تور ء
پہ نیں بلکہ اعشاری نظام ء ہر طور و طریقہ ء مائیں (اداری)
شوارا بایدیں کہ اعشاری نظام ء یک دونہی ٹھو کے لے
گیراے دیاد کنے - توڑاں نیں لڑ (فہرست) کہ شوائیں ادین

دیشہ، ہمیشی تہا گرام و لونڈ تہا بہر منہا ماتیں (استیں) پر ہت
 لونڈ پھچی و امہرائی و علی - سنٹی - ڈلیسی - ڈیکا - ہیکٹو (ہیکٹو)
 و کاردے و ہڈی و ہڈی ہند و سہرائت - اے پھمے ایرنگیں ؟
 ہے جست و پول و ولدی (جواد) اشیں کہ علی، سنٹی
 و ڈلیسی لاطینی بزائ اٹلی و کہنیں (پٹیڈی) زوان و لونڈ انت
 و گرام و کہنیں بہرائ پدھر کنت جنٹین (بزائ)

علی = ہزاری بہر

علی گرام = گرام و ہزاری بہر

سنٹی = سدی بہر

سنٹی گرام = گرام و سدی بہر

ڈلیسی = دہمی بہر

ڈلیسی گرام = گرام و دہمی بہر

نیں سر آتکہ عننت لونڈ ڈیکا، ہیکٹو و کلو۔ ہے ہٹر ستینیں

یونانی زوان و لونڈ انت - اشان میں مٹلو ہمانکہ مزن، ایس - مثال

اسیادہ ہے پُرس و پول جادو، مضمون، گو تعلق، و داری۔
گڑے پرک و تور، و گواشی، و ہرچی نہ کہیں باز تعلق استیں،
آنہا پیرا و پھر کنغ ایذا جوآن مان کھٹ۔

حساد و عابین دستور (رود بند) و رو، و نیم، و مس ہندسان
ریکوا، ۱/۴ نوشتہ کفنت و یک بٹادو، و انت۔ اشی مطلوبیں کہ
یک شے است، آں دو براہیں ہنداں بہر کنغ بیشہ و ہے دیں
بہراں شہ یک بہرے ہمیدا مرادیں (مطلوبیں) ہے ڈولا اغد یک
شے و چارک پھر کنغ بی تہ حساو و قاعدہ و رو، و شہ ۱/۴
نوشتہ کنوں و اشی، و یک بٹا پھیار، و انوں و اشی، و شہ اے
مراد (مطلوبہ) بی کہ یک شے اے پھیار برادریں ہنداں بہر بیشہ
و ہے پھیاریں بہراں شہ یک بہرے گتیں۔

اعشاری نظام، شے آتی میں بہراں ہے ڈولا پھر نہ خفنت۔

اعشاری نظام، و تہ (۱۰) و نواج این۔ ہما کہ ہے واسطہ (

بہرے تہا شے آل میں بہراں میں پھر کنغ، و ہے دے

چڑوئیں ۱۰ (دہ) و شہ کارا گروں۔ ہے اے ڈولا کہ ہر

شے ءِ دہ برادریں بہر کنگ بنت - ہر بہر ءِ اے ڈولا
 نوشہ کنوں ۱- و اعشاریہ یک ، دائوں اعشاریہ ہے کنفیس
 مک این کہ شوا دھنی پچیں دٹ رپو، آ آگنٹائے - دے
 پدھر کنت کہ اشہی ءِ پھچی ءِ کہ (ایک) نوشہ این ،
 تہ ہے دہیں بہراں میں تہا یک بہرے - اغہ ۲- نوشہ بی تہ
 اشہی ءِ ، اعشاریہ دو ، دائوں واشہی مٹلو اے بی کہ دہ
 بہراں شہ دو بہر - ہے ڈولا ۵- ءِ اعشاریہ پھنج ، دائوں
 دے پدھر کنت کہ یک شے ءِ کہ دہ برادریں بہر کنگ
 بیٹہ غم شنت ، ہماہناں شہ پھنج بہر ، بزاں پیلوں شہ
 نیم ، پھچے کہ پھنج ، دہ ءِ نیم این -

یک مثال (نمونہ) ، دے دے اش کنتے - مٹے رزاں
 (سکڑاں) شہ یک زر (سکہ) دہ پیسو ءِ غنیں - شو آرا اے
 دے سمائیں کہ یک روپیہ تہا دہ دہ پیسو دہ زر (سکہ)
 بنت ہے مٹوک ءِ اے ڈولا دے گوشت کنوں کہ دہ پیسو
 زر روپیہ (کلدار) ءِ دہمی بہری - نہیں - اغہ ۱- روپیہ (کلدار)

نوشتہ کنوں تہ اشئی مظلوا اے بی کہ روپیہ (کلدار) ۶ دہمی بہر
 بزاں وہ پیسو ۶ یک زر (سکہ) ۶۲ ۶ مظلوا اے بی کہ
 روپیہ ۶ دو دہمی بہر، بزاں وہ وہ پیسو ۶ دو زر
 ہے رنگا ۵ ۶ مظلوا بی روپیہ ۶ پھنج دہمی بہر بزاں
 پھنج وہ وہ پیسوی (زر - سکہ) دوہنی (نکال) ۵ روپیہ
 نیم روپیہ بیٹہ رہے حالاں موٹری (گیشتر) ۶ اعشاریہ
 ٹک ۶ شہ پیشا صفر نوشتہ کنت پہ مثال ۶ ۰۶ (صفر
 اعشاریہ یک)

شو آ پیشا دانته کہ ۱ ۶ مظلویں یک شے ۶ دہمی
 بہر - اغہ سندی بہر (بی) نوشتہ کنفی بی تہ لے رنگا نوشتہ
 کنوں نیں ۰۱ ۶ و اعشاریہ صفر یک، واژوں نیں - ہے ڈولیں دو
 بہراں ۰۲ ۶ نوشتہ کنوں و اعشاریہ صفر دو، واژوں یمن
 ہے ڈولا ۰۵ ۶ ۶ اعشاریہ صفر پھنج واژوں و مظلوا بیٹی
 سند ۶ شہ پھنج بہر - اے ٹھوک ہماکا ڈیسیں کہ چونان
 شو ایک شے ۶ چارک (بی) و سٹ چارک (بی) نوشتہ

کنغ و دستا ذبی اے۔

چارک ء ۲۵ ء نوشتہ کننت و اعشاریہ دو پھنج ،

دانہ تی - ہے رقم تھا اعشاریہ ء پھنجی این (۲) در یک شے

ء دو دسجی بہراں پدھر کننت و پھنج ء لیکو (ہندسہ) لے

پدھر کننت کہ ہے شے ء سذی بہراں شے پھنج بہرگتیں

(زرٹیس) - نمونہ ڈولا اغہ ۲۵ ر روپیہ نوشتہ این ۱۰

ہے روپیہ (کلدار) ء چھیاری بہر تھوں بیٹہ ؟ ایشی ہوہ

زیغ ء پہ دالغین شکل (صورت) دروشم ء گندیت -

ہے شکل ء شوٹے

چھیں پلوا روپیہ

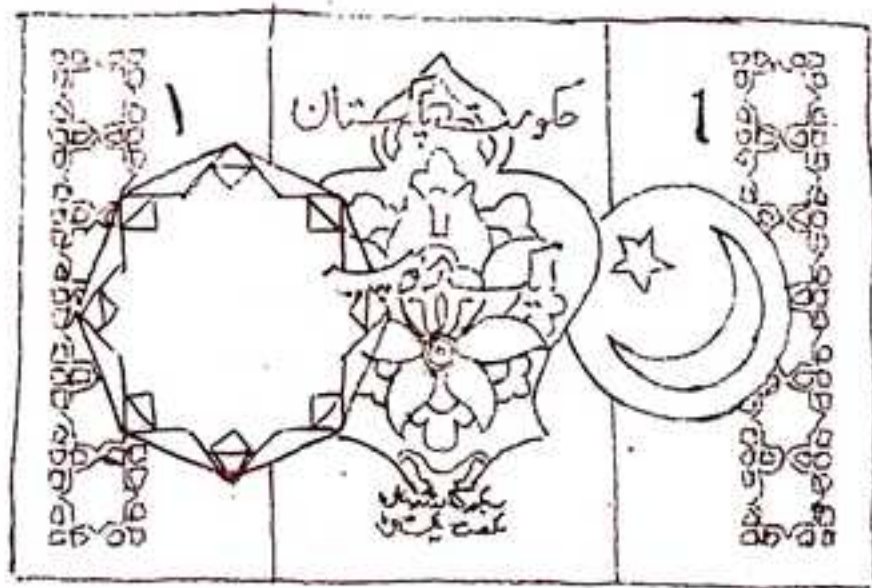
دہ بہراں شے دوہر

استت اے گست مپو

بیٹہ غنت رشوٹے راستیں

ڈٹا روپیہ ء سند بہراں

شے پھنج بہراستت

بزال پھنج پیسو۔ کل گیست و پھنج پیسو بیشہ غنت۔ پھنج
 کہ روپیہ تھا سد پیسو بنت، ہا کہ گیست و پھنج پیسو
 روپیہ ۶ چارک بیشہ۔

ہے ڈولا روپیہ مثال و نمونہ ع دیا ایر کنغ ع گشتے
 چارک، دے جو آنی و اڑزانی (سنہجائی) ع گو پوہ بی ادن
 ۷۵ رہا ہپت دہمی ہر بنت و آہناں پھنج ع سذمی
 ہر پھنج بنت۔ کل بیشہ غنت سے گیست و پانزدہ (ہفتاد
 و پھنج) پیسو بزال پوزٹاں (سے چارک) روپیہ (کلدار) شوآ
 بیشہ دانہ کہ یک شے ۶ ہر کنغ بنت، تہ ہے ہر اعشاریہ
 نہ شوئے راستیں پلوا نشتہ کنغ بنت۔ میں اے ٹھوک ع
 گیرارے کہ سالمیں و پیلوں شے اعشاریہ ع شہ شوئے
 راستیں و ٹا نشتہ کنغ بنت۔ نمونہ و مثال ع پہ ادا (یک
 اعشاریہ یک) اشئی مطلقوں یک پیلوں شے و ہے شے
 یک دہمی۔ اعنہ روپیہ ۶ مثال ع دیا ایر کنوں، شہ ادا
 روپیہ ۶ مطلقوں یک پیلوں روپیہ دیک روپیہ ۶ دہمی ہر

بزاں یک یک روپیہ و اسی پھچی ء و دہ پیسوی زر بزاں سکہ
 آں رنگا عامیں مٹھوک و توار ء ماگشوں یک روپیہ دہ پیسوی
 گیرارے کہ ۱۰۱ ء یک روپیہ یک پیسوی نہ گشفی این -
 یک روپیہ یک پیسوی ء اے ڈولا نوشتہ کنوں ۱۰۱ روپیہ
 ہے قاعدہ ماپیشا پدھر کھنڈیں کہ سدی ہر ء تھاں ہندا
 نوشتہ کنوں -

پاکستانی اعشاری زر (سکہ)

پاکستان ء بنیاتی (بنجاہی) زر روپیہ (کلدار) این - بنیاتی
 زر ء را مان اکائی ، دے گشت سنکرت زوان ء
 روپا چاندی ء را گشت - ہے سکہ پیش پیشا بزاں
 مرشی ء شہ گشیکہ پھنچ سد سال پیشا چاندی ء شہ
 ٹہٹ، ہما کا اسی نام روپایہ ، یا روپیہ ایر کنگ ہمیشہ -
 روپیہ شیر شاہ سوری ء حاکی دنخاں ٹہنغ و کارنیک
 بنا ہمیشہ (شیر شاہ سوری ء مرغ ء سال ۱۵۴۵ عیسوی این)

اکبر باری دختاں دے روپیہ درکت دہے نام آگولاہ
 آتک (اکبر باری دختاں ہی سال ۱۵۵۵ عیسوی ء شہ ۱۶۰۵
 عیسوی این) ہاں دختاں روپیہ ۱۰ (چہل) پیسے غز دپیوے
 نام دے پیووا۔ پر ہاں دختاں کیں مدت ء رندا اشی نام دام
 ایر کنغ بیشہ۔

ہاں ڈولا کہ پاکستان روپیہ ۶ دہی بہر ۶ یک زر
 (سکہ) ۶ بزاں دہ پیسوی زر در کھوئیں، ہے ڈولا اکبری
 روپیہ ۶ دہی بہر ۶ زر درکت۔ اشی نام آ، دسا،
 سٹے روپیہ ۶ سڈی بہر ۶ دے یک زرے۔ اکبری روپیہ
 ۶ گیسٹی بہر ۶ زر درکت۔ ہمیشی نام آسوگی۔

چو کہ پنگ (انگریزی) آکھناں تہ آہاں روپیہ ء مال اکائی
 ماہیتہ۔ پیشا (بنداتا۔ اول سرا) روپیہ ۶ تور یازدہ د نیم
 (سادھوئیں یازدہ) ماشہ ء پر پلنگا نہیں حکومت ء یک
 حکم ۶ رو ء اشی تور پیلوں یک تولہ کھذا۔ پاکستان ۶
 حکومت ء دے اشی تور یک تولہ ایر کھذا اشی پیسو

دے سئے گیت و چھیار بزاں شنت و چھیار (۶۲) ایر کھذغنت۔

نیں (مرثی) این روشاں پاکستانی روپیہ اعشاری زرے۔ اشئ

۱۰۰ (رند) پیسوت۔ روپیہ ء ش کھنیں یک زرے کر آہنی

۵۰ (پنجاہ) پیسوت۔ اشئ ء ش کھنیں زر ۲۵ (گیست

و پھنج) پیسو ء غین۔ اشئ ء ش کھنیں زر ۱۰ (دہ) پیسو

غین و ہمشی ء ش کھنیں زر ۵ (پھنج) پیسو ء غین۔ پر

ہے زماں نیں دھذی دو بہنی پنج نام نیش۔ پیسو کھان شہ

کھنیں زریں۔ روپیہ و پیسو نیام ء ہرچی زرکہ استان

ہے واپار و پورھیات ء سنبھائی ء پہ جوڑ کھنج بیشہ غنت۔

پہ کھ اعشاری وڑ وڑول

اعشاری نظام ء شہ پیشا مس پاکستان ء کھنج ء پہیل

فرلانگ، دال، فٹ، گرہ و پنج ء رواج آ۔ دال و گرہ مڑی

آجبر و گڈاں منی کھنج ء پہ کار اسکہ شنت۔ فٹ و پنج گیشتری

آعامیں شے آں نیں درازادو پہنا ویا کھنج ء پہ کار اسکہ

ثنت۔ پر اول جنوری ۱۹۷۹ء شہ یک سرکاری حکم رو رو
 شہ ہمشال میں کار آرخ بلاس کتنخ بیٹہ و نون کار آرخ قانون
 رو شہ جرم (ڈوہ) این۔

اشاری نظام و درازاد و پہناد کچھ و پہ میٹر اکائی
 و جنٹ (مہند) داری۔ ایذا اکائی و مطلوب اشیں کہ میٹر درازہ و
 پہناد کچھ و بنیاتی (بجانبی) کچھ (پیمانہ) این۔ اشی و شہ
 کھنیں کچھ اشی و بہرنت و اشی و شہ مزین کچھ اشی و
 جاتجائیں لیکو و ادار بیٹخ و شہ ٹہنت چو کہ شیرا (جہلا)
 دائنیں نقشہ و شہ پدھر ہی۔ اے لڑ و اول سرا ملی میٹر
 این۔ اے میٹر و ہزاری بہریں۔

۱۰ ملی میٹر = اسٹیٹ میٹر (میٹر و سڈمی بہا)

۱۰ اسٹیٹ میٹر = ۱ ڈیسی میٹر (میٹر و رہی بہا)

۱۰ میٹر = ۱ میٹر

۱۰ میٹر = ۱ ڈیکامیٹر

۱۰ ڈیکامیٹر = ۱ ہیکٹومیٹر (سڈمیٹر)

۱۰ ہیکٹو میٹر = ۱ کلومیٹر (ہزار میٹر)

۱۰ کلومیٹر = ۱ مرٹیا میٹر (دہ ہزار میٹر)

نیں وانو خانی سنبھائی ء یہ کہنیں برک و اعشاری کچال

نیں فرق ء پچار و پیرا کنوں

یک گرہ یک اپرخ یک سنٹی میٹر

دو نیم (ڈھائی) سنٹی میٹر = یک اپرخ

پہنچ دینم سنٹی میٹر = یک گرہ (دو چارک اپرخ)

گشیکہ سی (۳۰) سنٹی میٹر = یک فٹ (دوازده اپرخ)

یک میٹر = یک وال یک گرہ (یا ۳۹-۱ اپرخ) گشیکہ

یک کلومیٹر = پہنچ فرلانگ ۱۱۰۰ وال گشیکہ

= چھیار فرلانگ ۲۱۳ وال ۲ فٹ

= ۱۰۴۳ وال ۲ فٹ (پیلوس)

میٹری کچال نیں پیرا ما پیشا بڑیا کھنیں - ہمشاں در اثر بہ

ء برک گشتت پر اشئی اے مطلوب نہیں کہ ہے چڑ دینیں داتر بہ

کچخ ء کارا کھانت - اعدہ یک گرہ دینیں (گولیں) ڈباٹے شوئے

گرہیں ، تہ در عاشرہ ہمیشی بڑزیہہ عا دے کچٹ کنوں ، تبا
شہ ہمیشی جھلی عا دے کچٹ کنوں

..... د ہمیشی گڑدوئی عا ہم کچٹ کنوں ۔ ہے ڈولا شوا

کاغذ ، پنو ، درازاز ، پھزینہہ دے پدھر کھنڈکنے ۔ درازپہہ
، کچ ، پڑوئیں میان استمان دستور ، رو عا ہے کچاں نیں
نام ایر کنخ بیٹہ ۔

دراژہ ، ہے کچ اکہرا (انت بزاں یک

یک سرا کار کھات ۔ مرضی بی تہ ہشاں شہ درازپہہ عا
کچوں ، چیری عا ، بڑزیہہ عا ، جھلی عا یا گڑدوئی عا کھان
کچٹ کنوں ۔ ہے کچاں شہ مربع کچ دے ماہینغ بنت ۔

ہے یک شہ ، سطح (، پھیلاؤ (درازپہہ پراختا)

کچ عا کارا کھات ۔ ہے پھیلاؤ عا راقبہ گشت ۔ مربع کچ
دراژپہہ د پھزینہہ عا یک دوہنی عا گو صرب دیغ عا گوشت
شیرا دالغین شکل عا گندیت ۔ اے یک چوکورے ۔ کراشی
دراژاز دسنی میٹری و چیری دے دسنی میٹری (سنی میٹر عا

پہ تعلیم ، نوشتہ کھدی ہیں)
 اسی رقبہ درستی میٹر ضرب
 دو سنی میٹر ، نال پھیلا مربع
 سنی میٹر بی چو کہ دائیں شکل ء
 شہ پھرین - شوا پھیلا مربع گزعات
 اشان شہ ہر یک ء درازیبہ پختہ
 یک یک سنی میٹر -

مربع کچاں نیں نقشہ ۱ سے ڈولیں

۱۰۰ مربع میٹر = ۱ مربع سنی میٹر

۱۰۰ مربع سنی میٹر = ۱ مربع ڈیسی میٹر

۱۰۰ مربع ڈیسی میٹر = ۱ مربع میٹر

۱۰۰ مربع میٹر = ۱ مربع ڈیکامیٹر

۱۰۰ مربع ڈیکامیٹر = ۱ مربع ہیکٹومیٹر

۱۰۰ مربع ہیکٹومیٹر = ۱ مربع کلومیٹر (۲۲۶-۱ ایکڑ)

ہے مربع کچے عایں شے آں نیں رقبہ پھر کنت - ڈغار

ۛ رقبہ ۛ پر یک دوہنی مربع کچ ۛ استیں۔ ہمشی اکائی و آر
 این۔ یک آر سد مربع میٹر ۛ برادریں۔

۱۰ سنٹی آر = ۱ ڈیسی آر

۱۰ ڈیسی آر = ۱ آر (۱۰۰ مربع میٹر)

۱۰ آر = ۱ ڈیکار

۱۰ ڈیکار = ۱ ایکٹار یا ایکٹر

ۛ ۲۰۲۴-۱ ایکٹر یا گشیکہ دوونیم بزاں ڈھائی ایکٹر

ڈغار ۛ رقبہ کچ ۛ پر مے اولی کچ راشنت۔ اے مرلہ

شہ بنا بنت۔ یک مرلہ پھنچ وال دراز و پھنچ وال چیربی

داسی رقبہ۔

۵ وال x ۵ وال بناں ۲۵ مربع وال لی۔

۲۰ مرلہ = ۱ کنال

۴ کنال = ۱ بیگھ

۲ بیگھ = ۱ گھاؤں

ہے کچاں بھی ۛ یک پنگی (انگریزی) پیمانہ ۛ دے استیں۔

ہمیشی نام ایگزین - ہے ۲۸۴۰ مربع وال برادر بی (بزاں)
 ۲۲۵۶۰ مربع فٹ شو ایک شے ۷ سطح ۷ پرک کنگ ۷ وڈر مالقہ
 دانہ -

دراڑ بہ x پھرنہہ = رقبہ

رقبہ ہر دخت میں مربع کچاں بی - افہ دراڑ بہ و پھرنہہ
 پھچی ۷ بڑزیہ دے اداربی چو کہ دراڑ بہ x پھرنہہ x بڑزیہ
 ت جواد (نتیجہ) میں مربع کچاں بی ————— بلکہ مکعب
 کچاں درکھوی - مکعب ہماں شے ۷ گشت کہ آبی ۷ شش
 پہناذ بنت - اگر یشت دیم -

پھذا) - راست چپ -

بڑوین (کھرغ و جہل ابیاٹ)

شال ۷ گندوں - افذیک ڈبی۷

دراڑ بہ "دسنی میٹر" چیری

رپھذینہہ) دسنی میٹر بڑزیہ "دسنی میٹر بی" تے اے کلین ہند
 (ڈبیہ - علاقہ) ۲ سم ۲ سم ۲ سم x سم بزاں ۸ مکعب سنی میٹر

بی۔ اسے شکل ۷ء گذریت تہ شوارا سا کھوی کہ ۸ مکعب سنٹی
 میٹر چھوں بیٹہ غنت۔ ہماں لیک پلوا کہ تیر ۷ نشان این
 چھیار مکعب ہمیشی ۷ شہ بڑز انت ۷ چھیار مکعب شیر انت
 کل ہشت مکعب بیٹہ غنت۔ اشال شہ ہر یک ۷ درازا
 پھینبہ ۷ بڑزیہہ یک یک سنٹی میٹرین۔

پیڈی (پیشی) مکعب پرک اش شنت

۱۷۲۸ مکعب اینچ = ۱ مکعب فٹ۔

۲۷ مکعب فٹ = ۱ مکعب وال

(۷۶۵ مکعب میٹر)

اعشاری نظام ۷ رو ۷ مکعب پرک چوش انت۔

۱۰۰۰ مکعب ملی میٹر = ۱ مکعب سنٹی میٹر

۱۰۰۰ مکعب سنٹی میٹر = ۱ مکعب ڈیسی میٹر

۱۰۰۰ مکعب ڈیسی میٹر = ۱ مکعب میٹر

(= ۱۳۰۸ مکعب وال)

سررُبا (بُرُزا) داٹنیں پرک عامیں شے آں نیں پرکج ۷ پہ کارا

کھانت - دار ۽ کام (شہتیر) بلا - چھفال پہ ایک ایکیس و جتا جائیں
 پنج استنت - بے کچاں نین اکائی - میٹر، این - یک میٹر یک
 کعب میٹر ۽ براوری -

$$۱۰ ڈیسی میٹر = ۱ میٹر$$

$$۱۰ میٹر = ۱ ڈیکامیٹر$$

تور ۽ پیمانہ (وٹروڈل)

اغشاری نظام تھا توڑ ۽ وٹ دے جانت - اشان نین
 تھا گرام گشیکہ یک ماشہ ۽ براوری - کلو گرام گشیکہ یک پیر
 یک شارک براوری -

$$۱۰ ملی گرام = ۱ سنٹی گرام (گرام ۽ سذمی بہر)$$

$$۱۰ سنٹی گرام = ۱ ڈیسی گرام (گرام ۽ دہمی بہر)$$

$$۱۰ ڈیسی گرام = ۱ گرام (گشیکہ یک ماشہ)$$

$$۱۰ گرام = ۱ ڈیکامیٹر گرام$$

$$۱۰ ڈیکامیٹر گرام = ۱ - ہیکٹو گرام (سذ گرام)$$

$$۱۰ \text{ ہیکٹوگرام} = ۱ \text{ کلوگرام}$$

$$(= ۱۰۰۰ \text{ گرام} = \text{یک سیریک شارک})$$

$$۱۰ \text{ کلوگرام} = ۱ \text{ مرٹیا گرام (۱۰۰۰۰ گرام)}$$

$$۱۰ \text{ مرٹیا گرام} = ۱ \text{ کُن ٹل (۱۰۰ کلوگرام)}$$

$$۱۰ \text{ کُن ٹل} = ۱ \text{ میٹرک ٹن (۱۰۰۰ کلوگرام)}$$

ڈیپ (دیسی) تزان پمبھی ء، من پاکستان ء، پٹنگی (انگریزی)
 تزان نیں دے رواج استے۔ اشال نیں دیا اعشاری تزان نوشتہ
 کنفاؤں۔

$$\text{یک اونس} = \text{گشیکہ دو ونیم (ڈھائی) تولہ}$$

$$= ۲۸.۳۵ \text{ گرام}$$

$$\text{یک پونڈ} = \text{گشیکہ نیم سیر}$$

$$= ۲۵۳.۶ \text{ کلوگرام}$$

$$\text{یک ہیڈرڈ ویٹ} = ۵۰.۸ \text{ کلوگرام}$$

$$\text{یک ٹن} = ۲۲۴۰ \text{ پونڈ}$$

$$= ۱۰۱۶ \text{ کلوگرام (یا ایک میٹرک ٹن و ۱۶ کلوگرام)}$$

دوہی دلاں بزاں

یک میٹر ٹن = ۶۲ و ۲۲۰ پانڈ

یک کلو گرام = ۱۱۲ پانڈ

حجم

- پکچ و تور و وڈ و ڈول میٹر کلو گرام انت۔ اشاں ابید جہاں۔
- وڈ اطرینڈ، و استیں۔ اشیاں ہیراناں شہ کھنغ۔ شوار اسمائیں کر
- شیر بہا کنوخان (شوٹکو خان) گو ڈونگہ بشت۔ یکے پا تور و و
- دو نہی نیم پا و۔ سبے دوہیں ہیراناں ابید یک سیر تور و
- ہیران و دے بیٹ ہشی و گروہی گشن کش۔ دکانڈار و
- شیر ہے ہیراناں گو تورٹ گراگاں دینت۔

اعشاری نظام و ہیران پکچ و اکال و لیٹر گشت۔ افہ یمن و

یک ہے ڈولیں ڈوہ و گروں کر تہی پلو و شہ یک ڈلیسی میٹر

دراژ ایک ڈلیسی میٹر پھزن و یک ڈلیسی میٹر جہل بی بزاں

ہے ڈوہ یک کعب لیٹر اتہ ہے یک لیٹر و پکچ ایں۔

دوہی دلاں افہ ہے اند آف و شہ پیلوی و پڑ کھنغ۔

۲ ہے آن یک بیٹر بی۔ تور حصار ء شہ ہے آن یک کلو
 گرام بی۔ ہے ٹھوک ء اے۔ ڈولا دے گوشت کنوں کہ یک
 کلو گرام تور آن ء حجم یک لیٹر بی۔ ہے پکچ ء نقشہ
 بہ گذیت۔

دھری تک جفغ ء پہ اے ٹھوک ء پوہ بی اے کہ

پانہ ء یک بچھی ۵ ملی لیٹر ء برادریں۔

۱۰ ملی لیٹر = ۱ سنٹی لیٹر

۱۰ سنٹی لیٹر = ۱ ڈیسی لیٹر

۱۰ ڈیسی لیٹر = ۱ لیٹر گشیکہ یک سیریک شارک آن،

۱۰ لیٹر = ۱ ڈیکا لیٹر

۱۰ ڈیکا لیٹر = ۱ ہیکٹو لیٹر

۱۰ ہیکٹو لیٹر = ۱ کلو لیٹر

انگریزی کچاں شہ شوا گین ء نام ہونہائی اشکعذا بیشہ غے۔ لیکن

دو ڈولیں انت یکے انگریزی و دوہمی امریکی۔

۱۔ انگریزی گین = ۲۵۴۶ لیٹر بڑاں

۴ لیٹر - ۵ ڈیسی لیٹر - ۸ سنٹی لیٹر - ۶ ملی لیٹر -

۲ - امریکی گیلن = ۳.۷۸۵ لیٹر بناں

۳ لیٹر - ۴ ڈیسی لیٹر - ۸ سنٹی لیٹر - ۵ ملی لیٹر -

انگریزی زواں ء اپیریل گیلن دے گشت -

شوا روپیہ - میٹر - کلو گرام و لیٹر باردا دانته - شیرا دانئیں کیس

شھوکان اغذے بہ دانے و سوچ بہ کنے -

(۱) یک روپیہ ۶ ۱۰۰ پیسو

یک میٹر ۶ ۱۰۰ سنٹی میٹر

(الف) اشی ء شہ اے پدھر بی کہ ہڑچی روپیہ ۶ کہ ہرچی میٹر ،

ہانکر پیسو ۶ ہانکر سنٹی میٹر - پہ مثال ء اغذہ سوتلی یک

روپیہ ۶ یک میٹر ڈہی تہ یک پیسو ۶ یک سنٹی میٹر

رسی -

(ب) ہے ڈولا اغذہ یک گزے بناں جرے روپیہ ۶ یک

میٹر رسی شہ ہے خبر دہ پیسو ۶ یک سنٹی میٹر ڈہی -

۲ - یک روپیہ ۶ ۱۰۰ پیسو

یک کلوگرام ۶ ۱۰۰۰ گرام

(الف) اشئی ء شہ اے جبر سہرابی کہ یک سوڈائے ہرچی

روپیہ ۶ کہ یک کلوگرام ۶ روسی، ہمانکر پیسواں پہ ہاں

سوڈائے دہ (۱۰) گرام روسی مثال ء پہ دال چھیار روپیہ

۶ یک کلوگرام کھٹے تہ چھیار پیسو ۶ ۱۰ گرام روسی۔

(ب) یک گرام شہ ۶ بہا ہرچی روپیہ بی، یک کلوگرام ۶ ہمانکر

ہزار روپیہ بنت۔ مثال ء پہ یک گرام تنگو بنزاں سہر ۶

بہا ۸۴ روپیہ این تہ یک کلوگرام سہر ۶ بہا ۸۴۰۰ روپیہ

بی۔

۳۔ یک روپیہ ۶ ۱۰۰ پیسو

یک لیٹر ۶ ۱۰۰۰ لیٹر

اشئی ء شہ اے کھوک سہرابی کہ یک شہ ۶ یک لیٹر

کہ ہرچی روپیہ پہ روسی، ہمانکر پیسواں پہ ہاں شہ ۶ ۱۰

لی لیٹر روسی۔ مثال ء پہ روغن اغہ ہشت روپیہ ء یک

لیٹر ۶ روسی تہ ہشت پیسو ء پہ ۱۰ لی لیٹر روسی۔

افزیک، ٹی یٹر شے، و ہا یک پیسو لی، اتہ ہے شے،

یک یٹر، ہا ہزار پیسو، ہزاں ۱۰ روپیہ لی۔

ڈکھیائی

مخلوق، اعشاری نظام، حاد، شے، آئی، ہا

گرغ، ایک ڈکھیائی، ہے، ڈکھیائی، سو وینیس، راسیس

ٹھوک، اشیں، کہ، مردم، نزانست، ریا، آہاں، زانغ، و، دس، و، جہد

نہ، کھذا، کہ، کہنیں، و، پیشی، کچاں، میں، ہذا، ماتھاں، نوخیں، کچ، و

نام، و، شہ، سوذا، گردوں، پہ، مثال، و، یک، مڑدے، و، پاتورے

شیر، پیشا، گت، تہ، میں، آں، سوچ، کنت، کہ، من، دکاندار، و، پاتورا

ہذا، تھاں، نام، و، گشاں، کہ، مٹاں، پاتورے، شیر، دہی۔

چو، کہ، ما، کہنیں، کچ، و، توراں، میں، ہذا، اعشاری، کچ، و، توراں

شہ، کار، گردوں، تہ، نوخیں، و، کہنیں، کچ، و، تور، ہراور، ہراوری، و، کار

نہ، آہنت، اشانی، تہا، کہیں، باز، فرق، تہ، ہونہائی، لی، پہ، مثال، و

پیشا، شوا، گوشت، کہ، یک، پاتور، و، شیر، دے، دکاندار، و

ہمک شیر کچھت داٹ - میں پاتور ۽ ڈونگانیں اور نہیں شوآرا
 نوحنیں کچ ۽ نام کھئے - شوآ سوچ ۽ کنے کہ پاتور ۽ ہندانیں
 من تھاں کچ یا تور ۽ تاما گراں کہ مناں پاتورے یا گشیکہ
 پاتورے شیر ڈہی - شوآرا بیدیں کہ ۲۵۰ ملی لیٹر ۽ گشیت
 ہے تور پیشی پاتور ۽ برادر نہ نیں پر پاتور ۽ شہ دینگا -
 باز دے نیں گشیکہ دو چہمہ باز بی - اشی ۽ پہ دکاڈار از شوآ
 پیسو در پیسو باز گیرت -

نوحنیں کچ و تورانی نام نہ زانغ سوو ۽ ہر ڈکھیان اے
 شوآرا بی ، ہاں شیرا دانغیں لوو مدت ۽ شہ دیر بی پہچے
 کہ نوحنیں کچ و تورانی نام شوآرا کھئے -

پیشی نام کہ شوآ گشتہ شنت - نوحنیں نام کہ نیں شوآرا گشغ بائیں

پکچ و تور	بیرانی کچ	توراجی (ترکڑی) تور
نیم پا (دو تولہ)	۱۲۵ ملی لیٹر	۱۲۵ گرام (گشیکہ ۱۰ تولہ)
یک پاتور	۲۵۰ ملی لیٹر	۲۵۰ گرام

۳۷۵ گرام	۲۷۵ ملی لیٹر	یک و نیم (ڈیڈھا پاتور۔
۵۰۰ گرام یا	۵۰۰ ملی لیٹر یا	نیم سیر (۸ شارک)
نیم کلو	نیم لیٹر	
دگشیکہ $۸\frac{1}{۲}$ شارک)		
۶۲۵ گرام	۶۲۵ ملی لیٹر	دو و نیم (دھائی) پاتور
۷۵۰ گرام	۷۵۰ ملی لیٹر	سے پاتور
۸۷۵ گرام	۸۷۵ ملی لیٹر	سے و نیم (ساڈھوئیں سے)
		پاتور
یک کلو گرام	یک لیٹر	یک سیر
دگشیکہ ۱۷ شارک)	(۱۷ شارک آف)	(۱۶ شارک)

اے لڑے شہ شوئے ڈکھیائی ضرور دیربی و پھیٹے دکیں،
 روشاں پھنڈا شو آرا جو آنی ۷ سماکھوی کہ شیر بہاگرغ و خا پاتور
 ہذا تھاں کج ۷ نام ۷ گرے۔ ہے ڈولا وال د میٹر ۷ نام
 گشیکہ سے اہنخ فرق ۷ شو آرا سماکتہ۔ میٹر تھا سندھلی میٹر

بنت و وال تھا ۹۱ سنٹی میٹر بنت۔ ہے ڈولا نیم وال تھا
 (ساڈھوئیں) چہل و پھنج و نیم سنٹی میٹر بنت و نیم میٹر
 تھا ۵۰ سنٹی میٹر۔ ہے ڈولا مں سنٹی میٹر اں کیس روشاں جا۔
 یاداٹ دگت کفغ ء گوشوٹے ڈکھیال دیر بیٹ بی۔

وخت ء حساب و پرکھ

ریسی د پیشی نظام ء رو ء شہ وخت ء حساب و پرکھ
 اے ڈولا کھنڈش۔

۶۰ پل = یک کھڑی (۲۲ منٹ)

۶۰ گھڑی = یک روش (۲۲ کلاک)

۸ بہر = یک روش

(یک بہر = ۳ کلاک)

نومیں بھیر وڑاے ڈولیں

۶۰ سیکنڈ = ۱ منٹ

۶۰ منٹ = ۱ کلاک (ساعت گھنٹہ)

۲۲ کلاک = ۱ روش

۴ روش = ۱ ہفتہ

۱۲ ماہ یا = ۱ سال

۳۶۵ روش

۱۰۰ سال = ۱ صدی

ہر مہینہ ۶ روش یک ہما نکر رجیتلا، نوت - یک مہینہ ۶
روش شہ ۲۸ ء ۳۱ دا ۳۱ بیشہ بنت -

موسم (مد) ء گرمی ء پھل

مد و موسم ء مٹھنغ ء پھلی آگواٹ ء گرمی وے کم بازبی
آناؤ و ہماں آہ کہ گرماٹش پدھر کنغ کارا کھٹے، آہنی آ تھرامیٹر
گشنت " تھرامیٹر" ء سطلویں " گرماٹش" ء کچ کنوچ " موسم ء گرمی
سہرا کنغ آ پہ کار آڈخیں تھرامیٹر دو وڑو ڈولے غنت۔

۱- فارن ہیٹ تھرامیٹر

اے تھرامیٹر ملک جرمنی ء یک زانت کارے ء جوڑ کھذاکہ

آہنی نام فارن ہیٹ آ۔ آل سن ۱۶۸۶ عیسوی ء و دی بیٹہ دمن
 ۱۷۳۶ عیسوی ء بیران بیٹہ۔ اشی جرٹ کھذعین تھرما میٹر اشی و ہزی
 نام ء شہ پہجارغ بی (نامی این) فارن ہارٹ تھرما میٹر ء لیکو
 و حسابان پہچی ء حرف "لاف" نوشتہ کنوں
 ۲۔ سنٹی گریڈ تھرما میٹر۔

اے تھرما میٹر ملک سویڈن ء یک زانت کارے ء جو رکھذا
 کہ آہنی نام آ "سل سی اس" آل س ۱۷۰۱ عیسوی ء و دی
 بیٹہ و ۱۷۲۶ عیسوی ء بیران بیٹہ۔ سنٹی گریڈ تھرما میٹر ء لیکو
 و حسابان پہچی آ حرف "س" نوشتہ کنوں
 اے دوئیں تھرما میٹراں میں سرا جھذعین نشانان میں تھا
 فرق استیں۔ سنٹی گریڈ تھرما میٹر ء حساب و لیکو ء بنا ء اے
 ڈولیں۔

چو کہ گرمائش اکھر گھٹ و کم بی کہ آن ہزی برف بی۔
 تبے حد سارقت ء صفر درجہ گشت۔ ہے ڈولا چو کہ گرمی
 اے حد ادا زیادہی آن گرزغ (جوش آئیل) بنا بی تہ ہے حد

گرمائش ء ۱۰۰ درجہ گشتت - آف ء بذغ و اشئ گزغ بزائ
 صفر درجہ و ۱۰۰ درجہ ء نیامنی درازا ذوحد ء یک سذبلاوری
 بہراں بہر کنغ بیشہ ہر بہر ء درجہ بہت ڈگری گشتت - درجہ ۶
 نشان یک کھنئس گروٹی اے کہ درجہ ڈسوچئس یکو (نہرا) ء
 گڈسرا آہنی بڑزی گڈ ء نوشتہ کنغ بی - پ مشال ء م س
 مطلوبی ۶ درجہ سنٹی گریڈ -

بازئ ہندو دہم ہے ڈولین انت کہ ہموذا باز روہو (گواہرا) بی
 اکھر کہ ہموذا گرمائش ء درجہ صفر ء شہ دے کم بی - موسم و عو
 ہے حال ء پدھر کنغ ء پ ، درجہ ء یکو (نہرا) ء شہ پیش سرا
 یک کھنئس یکے نوشتہ کنغ بی چو کہ م - س - اشئ ء اے ڈولا
 داننت - منفی چھیار درجہ سنٹی گریڈ - بزائ صفر ء شہ دے م درجہ
 کم -

فان ٹائیٹ تھرمائیٹر ء درجہ سنٹی گریڈ تھرمائیٹر ء درجائ
 شہ تی ڈولین (جتا بی) بنت - آل اے ڈولا کہ فائن ٹائیٹ ء
 حواد ء رو ء شہ آف ء بذغ ء درجہ ۳۲ ایں و آف ء

عامیں اوار سواریں کچ و تور

کیرٹ -

گیشتریں اخباراں ہر روز شہر ۶ بہا نوشتہ بی ۔
..... شہر خالص دے بی و نا خالص دے ۔ کیرٹ
نوط پدھر کنت کہ سہر چکر حدادا خالص این ۔ سہر ۶ باردا کیرٹ
خالص بیٹخ ۶ معذار و پکچ ۶ گیست و چھیاری بہر بی پریشان
اغذیک مڑدے ۶ گول ۲۲ گرام تنگو استیں و آل پیلوی ۶ خالص
این تہ ہے ۲۲ کیرٹ ۶ تنگو بزاں سہر گشخ بی ۔ اغذ ۲۲
گرام سہر ۶ شہ ۲۲ گرام تہ خالص بی و باقی دو گرام دگہ دھانہ
بی رچو کہ چاندی و ڈگ کہ موڑی آہر ۶ سک کنخ ۶ پپ
اشی تھا ادار کنخ بی، تہ ماگشوں کہ ہے ۲۲ کیرٹ ۶ سہر
ہے ڈولا اغذ ۲۲ گرام ۶ شہ ۲۰ گرام خالص این سہر بی
و باقی ۴ گرام اداریں بی تہ ہاں سہر ۲۰ کیرٹ ۶ سہر بی ۔
ہے ڈولا ۱۲ گرام سہر تھا یک گرام ملاوٹ بی دا

ریازدہ) گرام خالص این سہر بی ، تہ ہے ۲۲ کیرٹ ۶
 سہر گشخ بی - اغہ پیشی و پیڈی شمال و گندغ و لوٹے ، تہ
 ہماہنی و دے بر گندیت - اغہ یک تولہ سہر تھا یازدہ ماشہ
 خالص این سہر و یک ماشہ اداریں بی ، تہ ہے سہر ۲۲
 کیرٹ ۶ سہر گشخ بی - اغہ وہ ماشہ خالص این تنگو و
 دو ماشہ ملاٹ بی تہ ہے تنگو ۲۰ کیرٹ ۶ بی -

کام -

اے دیریں پنخ و پھر کنخ و کارا کھٹے - کام چڑوئیں
 تک و اندازہ کنخ ۶ بی - میٹر بلا جھفا ڈولا پیلوئیں کچاں
 نین کنخ و پے کار سنے پھچے کہ کلین مرڈماں نین کام یک
 بناکر درازہ انت - یک گام گشیک ۵ - سنٹی میٹر (۲۰-۱۰) پرانج
 و برابر زانغ بی -

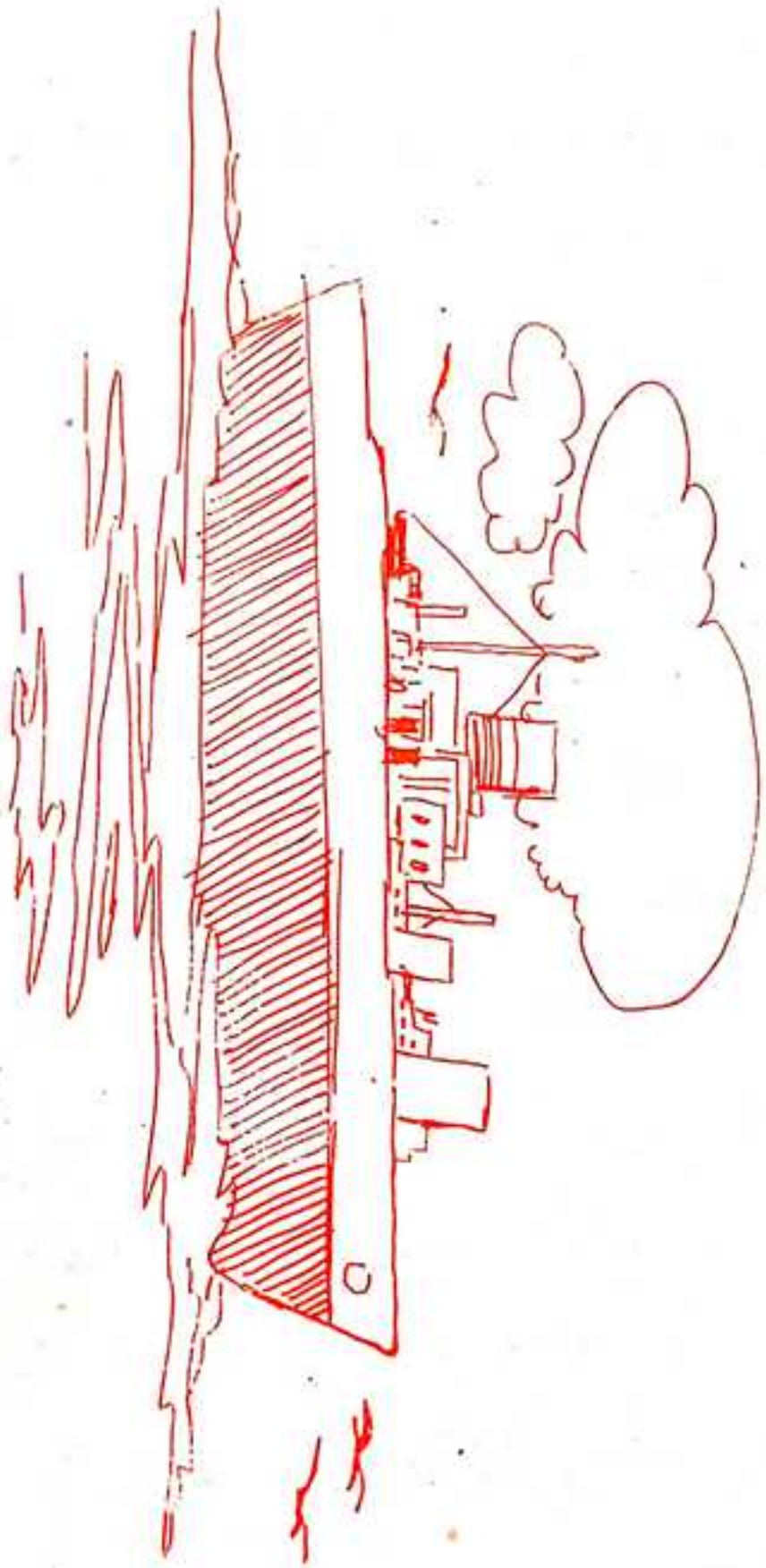
دست -

اے دے تک و اندازہ و شہ پنخ کنخ یا ڈسغ و کارا
 و گشخ بی - گشیک وہ سنٹی میٹر (۲۰-۱۰) پرانج ، و برابر بی

ہاں ڈولا کہ پوٹہ یا پولیس تہا بھرتی ءِ پہ مردمانی قد
 پکھج بی داغہ ہاں مردم مقرر کھذغیں بڑزیہ ءِ شہ کیں تہ
 بی تہ آہنی ءِ بھرتی نخت، ہے ڈولا پولیس بلا جھنا تہا
 ہر ماذن دیورے کہ کار کھئے، ہانیاں میں دے قد پکھج بی۔
 یوریا بازیں دو نہی سا ہاراں میں قد پکھج ءِ پہ دست،
 اکائی ءِ کارادا۔ یورانی قد آیانی اگی (دیہی) سمن ءِ شہ
 گردا آہناں میں بڑستاں (دکان) میں نیام ءِ مسک چک ءِ
 کہ بڑزیہ (امہار) بی، ہاں سیدھاں دا پکھج بی۔

یک دستے ہاں دے استہ کہ آہنی پچار میں اجمیل و دوہنی
 کتاوانی تہا استیں۔ ہے پرکھ مئے ڈیہاں دے کارمزد استہ۔
 اشی ءِ دراز یہہ نیامغی موڑ داغ ءِ سر ءِ شہ گردا
 سروش ءِ جوڑو ہڈ ءِ دا مقرر کھذغیں بیٹہ غہ۔ ہے دراز
 گشیکہ ۵ م سنی میٹر ہزاں ۱۸ اینج بیٹہ۔

ہے پرکھ نیم وال دے گشغ بیٹہ۔ ہاں ڈولا کہ دکاناں
 جبر پکھج ءِ شہ وال بیٹہ انت، ہے ڈولا مرشی ءِ شہ

گشیک سے گیت بزاں ہشتاد سال ہمیشہ نیم وال کچ دے
گدز آگہ شنت۔

آنی جہاز و رفتار۔

ناٹ

پاکستان نہ پڑوئیں پردہ بلکہ وہی ملکوں پر دے
آنی جہازاں جڑ کنت۔ اے جہازانی ہاردا کہ ازیں ٹھوکاں
رُنت۔ ہیشانی تھا کے ناٹ، ایں ناٹ و مفلو اشیں کہ
جہاز من یک کلاک و یک میل " و منزل و جنت۔ اعز
۱۰ ناٹ گشغ بی تہ ہیشی مفلو اے بی کہ جہاز من یک کلاک
۲۰ میل " و سفر کنت۔ اے گشغ فلف ایں کہ جہاز و رفتار
من یک کلاک و ۲۰ ناٹ ایں پچھے کہ ناٹ تھا دخت
مفلو اداریں۔ پڑوئیں اکھر گشغ کھورو جو آئیں کہ جہاز و رفتار
۳۰ ناٹ ایں۔

سیلاب آف ۽ درکھوڻ

کیوسڪ:

پاڪستان ٿيا هر سان سيلاب سوڍ ۽ باز زياد زيان بي
 اخباراڻا نيا ٿيا، دريڙو و ٻي وڻن سڙا سيلاب ۾ حالان
 ٿيا يڪ لوظ ۽ گيشٽري ۽ گندڻ و اشڪنڻ ۽ ڪٽي ٻي
 لوظ ايا کيوسڪ - جا - جنڻ بي ڪر فلان ٻولي شيرا ڪر آڻ
 درکھوڻ معذرا دو لڪھ کيوسڪ ايا -

” کيوسڪ “ درمڪھاڻا شہ ادارہ بيٺو ٿيہ ” کيو “ ” سيڪ “
 ” کيو “ مس اصل ۽ انگريزي زبان ۾ لوظ کيوسڪ فٽ بنا
 ڪعب فٽ ۾ ڪنيس شڪل و دروشم ايا و ” سيڪ “ انگريزي
 لوظ سيڪنڊ ۾ ڪنيس دروشم ايا - ٻي ڏولا کيوسڪ ۽ مطلوبين
 ” مس يڪ سيڪنڊ ٿيا يڪ ڪعب فٽ “ افر اے گشون ڪر آڻ
 درکھوڻ دو لڪھ کيوسڪ ايا ٿي ايشي ۽ شہ اے پدھر بي ڪر
 آڻ ۽ بهنڻ مس يڪ سيڪنڊ ۽ در لڪھ ڪعب فٽ ايا -

بازدرازیں دیرپہانی کچھ

نوری سال :-

درازیں باز دراثریں دیر یانی پدھر کچھ ءو پہ مئے گڑا
 حاو ءو عایں لیکو او کچھ ءو عایں کچھ است انت۔ پر بازیں
 دیرپہ ہے ڈولیں دے است انت کہ عایں لیکو د کچاں
 شہ ناں بلکہ روٹی طریقہ د بھیراں شہ ڈسغ بنت۔ مثال ءو
 پہ استارانی نیام ءو کہ ہڑچی دیرپہ استیں؛ ہمشاں نیں
 پدھر (درشان) کچھ ءو پہ نوری سال ءو کچھ کارا کھے۔ نوری
 سال مدت ءو ناں دیرپہ ءو ڈسی د پدھر کنت۔

نور ءو مطلوبیں روژنائی۔ روژنائی ءو رفتار گشیکہ ۲۸۶۲۸۲۶۴
 میل م یک سینڈیں۔ ہے حاو ءو شہ روژنائی یک
 سال ءو تھا ۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰ ۵۸۰۰۰۰۰۰۰۰ ۵۸ میل بزاں گشیکہ ۵۸ کھرب
 ۵۸۔ ارب ۵۰ کڈر میل دیرپہ ءو منزل ءو جنت ہے دیرپہ
 د منزل ءو را نوری سال گشت۔

ہماری مطبوعات

قیمت	مصنف کا نام	نام کتاب	نمبر شمار
۱۰ / ۰۰	محمد حسین عنقا	گلستان سعدی	۱-
۲ / ۰۰	غوث بخش صابر	دہی دستارغ	۲-
۸ / ۰۰	عطا شاد	گشین شاعری	۳-
۲۰ / ۰۰	میر مٹھا خان مری	رحم علی مری	۴-
۶ / ۰۰	غوث بخش صابر	ملگزار	۵-
۵ / ۰۰	شیر محمد مری	بلوچی زبان و ادب تاریخ	۶-
۴ / ۰۰	غوث بخش صابر	چارج و بند	۷-
۸ / ۰۰	غوث بخش صابر	زحم و زبیر	۸-
۱۵ / ۰۰	آغا میر نصیر خان	بلوچی کارگوٹنگ	۹-
۱ / ۵۰	ٹی جے ماہر عبدالرحمن بڑا ہونی	عمدی شاعری	۱۰-
۱ / ۰۰	ملک محمد رمضان	دیگی راہ بند	۱۱-
۲ / ۰۰	محمد یوسف بچکی	گوناپ	۱۲-
۵ / ۰۰	پیر محمد زبیرانی	کرمیا سعدی	۱۳-
۴ / ۰۰	میر گلزار خان مری	گوشتن	۱۴-
۵ / ۰۰	محمود خان مری	راج رہند	۱۵-
۱۵ / ۰۰	اکرم صاحب خان	یات و سوغات	۱۶-
۳ / ۰۰	فاطمہ مینگل	زنگ روم	۱۷-
۳ / ۰۰	میر مٹھا خان مری	دہی صوت	۱۸-
۲ / ۰۰	محمد عمر بلوچ	لوگ جاہی کبککاری	۱۹-

بلوچی ایکڈمی کوئٹہ